

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****ALİGÜL ALKAYA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU (2)**

Başvuru Numarası : 2016/12506
Karar Tarihi : 7/11/2019

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Hicabi DURSUN
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ

Raportör : Akif YILDIRIM

Başvurucular : 1. Aligül ALKAYA
2. Ahmet DOĞAN
3. Hatice DUMAN

Vekilleri : 1. Av. Faruk Nafiz ERTEKİN
2. Av. Keleş ÖZTÜRK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararına dayanılarak yapılan yargılamanın yenilenmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 1/7/2016 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucular hakkında 1994 yılında Marksist Leninist Komünist Partisi (MLKP) ismi ile yeniden yapılanan yasa dışı silahlı örgütün üyesi olmak, yağma, örgüt adına adam öldürmek ve yaralamak gibi eylemlere bağlı olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın tamamını veya bir kısmını bozma ve değiştirme veya kaldırmaya teşebbüs etme suçundan değişik yer Cumhuriyet Başsavcılıklarınca soruşturmalar başlatılmıştır.

10. Bu soruşturmalar kapsamında özellikle 1998 ila 2003 yıllarında işlenen suçlar dolayısıyla başvurucular hakkında yakalama ve tutuklama kararları çıkarılmıştır.

A. Başvurucu Aligül Alkaya ile İlgili Yargılama Süreci

11. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü ekiplerince 9/4/2003 tarihinde başvurucunun İstanbul'da yeri tespit edilmiştir. Dosyadaki yakalama tutanağına göre başvurucu, direnmesine rağmen zor kullanılmak suretiyle, üzerinde H.Ö. adına düzenlenmiş ve kendi fotoğrafı yapıştırılmış sahte kimlikle yakalanarak gözaltına alınmıştır.

12. Yakalama, elkoyma ve arama tutanaklarına göre başvurucunun diğer başvurucu Hatice Duman ile birlikte örgüt evi olarak kullandıkları tespit edilen evlerde 9/4/2003 tarihinde yapılan aramalarda P.Ö. sahte kimliği ile yakalanan Hatice Duman'la birlikte çok sayıda Kalaşnikof marka tam otomatik tüfek, tabanca ile silahlara ait mermi ve şarjörler, MKE yapımı el bombası, bomba yapımında kullanılan kimyevi maddeler ile birçok örgütsel doküman ele geçirilmiştir.

13. Başvurucu; müdafii olmadan verdiği 12/4/2003 tarihli kolluktaki ifadesinde, isnat edilen suçları nasıl ve kimlerle işlediğini ayrıntıları ile açıklamıştır. Anılan ifade tutanağında; susma, yakınlarına haber verme ve lehine olan hususları öne sürme gibi usul hakları başvurucuya hatırlatılmıştır. Tutanağın sonunda başvurucu; ifadesini hiçbir baskı ve cebir altında kalmadan hür iradesiyle verdiğini, yaptıklarından pişman olmadığını belirterek imzalamıştır.

14. Başvurucu, avukatı olmaksızın 13/4/2003 tarihinde çıkarılmış olduğu Cumhuriyet savcısının huzurunda ise -kimliği hakkındaki bilgiler de dâhil olmak üzere- hiçbir beyanda bulunmayarak susma hakkını kullanmıştır. Başvurucu, Sorgu Hâkimliğinde ise suçlamaları kabul etmemiştir.

15. Anılan suçlar nedeniyle başvurucu ve sekiz şüpheli hakkında İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından adam öldürme ve yaralama, ruhsatsız silah bulundurma, yağma gibi çeşitli eylemlerden dolayı 13/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun 146. maddesi uyarınca bu kişilerin cezalandırılmaları istemiyle İstanbul 4 No.lu DGM'de kamu davası açılmıştır. Anılan dava, Mahkemenin E.2003/213 sayılı numarasına kaydedilmiştir.

16. Öte yandan başvuru ve dört arkadaşı hakkında Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (TKP/ML) adlı silahlı örgütüne üye olma suçundan Malatya 1 No.lu DGM'de ve Adana 1 No.lu DGM'de görülmekte olan davalar İstanbul 4 No.lu DGM'nin E.2003/213 sayılı dosyasıyla birleştirilmiştir.

B. Başvuru Hatice Duman ile İlgili Yargılama Süreci

17. Başvuru 9/4/2003 tarihinde başvuru Aligül Alkaya ile birlikte kullandıkları ikametgâhta P.Ö. sahte kimliği ile yakalanmış; aynı evde birçok silah ve başka suç eşyasına da el konulmuştur.

18. Müdafii olmadan 12/4/2003 tarihinde alınan kolluk ifade tutanağında başvuru'nun "*açlık grevi yaptığı, susma hakkını kullandığı, ifadesini Cumhuriyet Savcılığında vereceği*" belirtilmiştir. Anılan tutanak başvuru tarafından imzalanmamıştır.

19. Başvuru, avukatı olmaksızın 13/4/2003 tarihinde çıkarılmış olduğu savcının huzurunda da susma hakkını kullanacağını belirterek ifade vermekten ve imza atmaktan imtina etmiştir. Başvuru, Sorgu Hâkimliğinde müdafii huzurunda yaptığı savunmasında suçlamaları kabul etmemiştir. Dosyadaki kanıt durumu ve suçun niteliği gözönüne alınarak başvuru'nun tutuklanmasına karar verilmiştir.

20. Başvuru, müdafii eşliğinde Mahkemede verdiği savunmalarında ise olaylarla ilgisi olmadığını belirtmiştir.

21. İstanbul DGM Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Hz. 2003/822 sayılı dosya üzerinden yürütülen soruşturma sonucunda, 23/7/2003 tarihli ve E.2003/834 sayılı iddianame ile üç eylemde sorumluluğu ve örgüt üyeliği tespit edilen başvuru ile sekiz şüpheli hakkında 765 sayılı mülga Kanun'un 146. maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle İstanbul 4 No.lu DGM'de açılan kamu davası aynı Mahkemenin E.2003/213 sayılı dosyasıyla birleştirilmiştir.

C. Başvuru Ahmet Doğan ile İlgili Yargılama Süreci

22. Başvuru, iki ayrı soruşturma kapsamında aranmakta iken 12/3/2004 tarihinde İzmir Konak Çınarlı Polis Karakolu yakınına meydana gelen bir patlamadan sonra olay mahallinden uzaklaşmaya çalıştığı sırada kolluk görevlilerince yapılan takip neticesinde yakalanmıştır.

23. Başvuru, müdafii eşliğinde verdiği 16/3/2004 tarihli kolluk, Cumhuriyet Savcılığı ve sorgu ifadelerinde susma hakkını kullanmıştır.

24. Anılan suçlar nedeniyle İstanbul DGM Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvuru hakkında adam öldürme, silahlı saldırı, pankart asma ve patlayıcı atma gibi dokuz kadar eylemden dolayı 765 sayılı mülga Kanun'un 146. maddesi uyarınca cezalandırılması istemiyle İstanbul 4 No.lu DGM'de açılan dava aynı Mahkemenin E.2003/213 sayılı dosyası ile birleştirilmiştir.

25. Diğer taraftan İstanbul 4 No.lu DGM'de yargılama devam ederken DGM'lerin kaldırılması nedeniyle yargılama İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesince (CMK 250. madde ile görevli) yürütülmüştür.

26. Başvurucular, İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 4/5/2011 tarihli kararıyla anayasal düzeni zor yoluyla ortadan kaldırmaya teşebbüs suçundan müebbet hapis cezasına mahkûm edilmişlerdir. Bu karar, Yargıtay incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

27. Başvurucular, mahkûmiyet ile sonuçlanan suçlamalara ilişkin olarak Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Başvurucular diğer iddiaların yanında hakkaniyete uygun yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. Başvurucu Aligül Alkaya ek olarak avukat yardımından yararlanmama hakkının ihlal edildiğinden de şikâyetçi olmuştur.

28. Anayasa Mahkemesi kararında tüm başvurucuların hakkaniyete uygun yargılanma haklarının (*Aligül Alkaya ve diğerleri*, B. No: 2013/1138, 27/10/2015 §§ 146-172), başvuru Aligül Alkaya'nın ayrıca müdafî yardımından yararlanma hakkının da (*Aligül Alkaya ve diğerleri*, §§ 125-145) ihlal edildiğine hükmetmiştir. Anılan kararda, diğer başvurucuların mahkûmiyetlerinin esas olarak başvuru Aligül Alkaya'nın kolluk aşamasında müdafî olmaksızın alınan ifadelerine dayandırıldığı, ayrıca başvuru Aligül Alkaya dışında diğer başvurucular tanık dinlenmesini talep ettikleri hâlde Mahkemece bu konuda değerlendirme yapılmadığı belirtilmiştir. Kararda; başvurucuların bir kısmının mahkûmiyetinde esas olarak farklı mahkemelerce dinlenen tanıkların ifadelerinin dikkate alındığı ancak bu tanıkların duruşmada sorgulanmasına imkân verilmediği, bu şekilde tanık sorgulama hakkının gereklerinin yerine getirilmediği, böylelikle bir bütün olarak hakkaniyete uygun yargılanma haklarının ihlal edildiği ifade edilmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"144. Nitekim başvurunun gözetiminde tutulduğu sırada DGM'lerin görev alanına giren suçlar yönünden 3842 sayılı Kanun'un 31. maddesi uyarınca kural olarak müdafî yardımından yararlanma hakkı ancak belli bir aşamadan sonra mümkün olabilmekteydi. Dolayısıyla anılan tarihlerde ilgili mevzuat, gözetim sırasında avukata erişim imkânını güvence altına almamıştır (Sami Özbil, § 71).

145. Açıklanan nedenlerle başvurunun, Anayasa'nın 36. maddesi bağlamında güvence altına alınan soruşturma aşamasında bir avukat yardımından yararlandırılma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

(...)

168. Başvuru konusu olayda, başvuru Aligül Alkaya'nın kolluk aşamasında müdafî olmaksızın ifadesinin alınması nedeniyle başvurunun, Sözleşme'nin 6/3.c paragrafında özel olarak düzenlenen ve Anayasa'nın 36. maddesi bağlamında güvence altına alınan "soruşturma aşamasında bir avukat yardımından yararlandırılma" hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Dosya bir bütün hâlinde incelendiğinde başvuru Aligül Alkaya'nın mahkûmiyetine esas olarak başvurunun yalnızca kolluk aşamasında müdafî olmaksızın alınan ifadesinin dikkate alınmadığı, kolluk ifadesindeki genel ve Mahkemedeki kısmi ikrarı dışında, bu ikrarı doğrulayan kamera görüntü kayıtları, banka çalışanlarının ve diğer mağdurların teşhisleri, bir kısım tanıkların anlatımları, sanıkların birbirleri aleyhine olan savunmaları, olay yeri inceleme raporları, başvurucuların ev aramalarında bulunan silahlar, bu silahların isnat edilen olaylarda kullandığına dair ekspertiz raporları, sahte nüfus cüzdanları ve başkaca birçok delile dayandırıldığı anlaşılmıştır. Ancak başvuru Aligül Alkaya'nın kolluk aşamasındaki ifadesinin de dikkate alındığı, hâlbuki bu ifadenin müdafî olmaksızın alınması ve bu nedenle adil yargılanma hakkının ihlali nedeniyle gerekçe olarak dikkate alınamayacağı, ayrıca başvurunun tanık olarak dinlenmesini talep ettiği bir kısım tanıkların dinlenmediği, bir kısmının dinlenmesi talebinin ise gerekçe gösterilmeksizin reddedildiği belirlenmiştir.

(...)

170. Diğer başvuruçuların mahkûmiyetleri ise esas olarak başvuruçuyu Aligül Alkaya'nın kolluk aşamasında müdafii olmaksızın alınan ifadelerine dayandırıldığı, o ifadeler dikkate alınarak mahkûmiyet hükmünün gerekçesinin oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Yukarıda belirtildiği üzere, başvuruçuyu Aligül Alkaya'nın kolluk aşamasında müdafii olmaksızın ifadesinin alınması nedeniyle başvuruçunun, Sözleşme'nin 6/3.c paragrafında özel olarak düzenlenen ve Anayasa'nın 36. maddesi bağlamında güvence altına alınan soruşturma aşamasında bir avukat yardımından yararlandırılma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Bu durumda başvuruçuyu Aligül Alkaya'nın kolluk aşamasında müdafii olmaksızın alınan ifadeleri, diğer başvuruçulara isnat edilen suçlamaların değerlendirilmesinde tek başına kullanılamayacağı gibi bu ifadelerden yola çıkılarak diğer başvuruçular hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi de hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlali niteliğindedir. Ayrıca başvuruçuyu Aligül Alkaya dışında diğer başvuruçuların tanık dinlenmesini talep ettikleri hâlde Mahkemece bu konuda değerlendirme yapılmadığı, başvuruçuların bir kısmının mahkûmiyetine esas olarak farklı mahkemelerde dinlenen tanıkların beyanlarının dikkate alınmasına rağmen bu tanıkların duruşmada dinlenmediği ve bir kısım tanıkların dinlenmesi taleplerinin reddedilmesinde yeterli ve makul gerekçeler gösterilmediği, bu şekilde tanık sorgulama/dinleme hakkının gerekçelerinin yerine getirilmemesi nedeniyle bir bütün olarak hakkaniyete uygun yargılanma haklarının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

171. Bu tespitler ışığında, başvuruçular hakkındaki yargılamanın bir bütün olarak adil olduğu söylenemeyeceğinden başvuruçuların hakkaniyete uygun yargılanma haklarının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır."

29. Anayasa Mahkemesi ayrıca başvuruçuların hakkaniyete uygun yargılanma ile başvuruçuyu Aligül Alkaya'nın ek olarak avukat yardımından faydalanma hakkına yönelik ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir (Aligül Alkaya ve diğerleri, § 175).

30. Başvuruçular, ihlal kararına dayanarak 28/12/2015 tarihinde yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuştur. İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 15/1/2016 tarihinde talebin kabule değer olduğu yönünde karar vermiştir. Anılan Mahkemenin 30/3/2016 tarihli ve E.2003/213, K.2011/84 sayılı ek kararıyla başvuruçuların yargılamanın yenilenmesi talebi dosya üzerinden reddedilmiştir.

31. Ağır Ceza Mahkemesinin müdafii yardımından yararlanma hakkı bakımından yaptığı değerlendirmede özetle;

i. Başvuruçuyu Aligül Alkaya'nın kovuşturma aşamasında yasa dışı MLKP üyesi olduğunu kabul ettiği, kalmakta olduğu örgüt evinde yapılan aramada ele geçirilen silahlar ile malzemelerin örgüte ve kendisine ait olduğunu beyan ettiği,

ii. Anılan evde ele geçirilen silahların mahkûmiyet hükmüne dayanak olan birtakım olaylarda kullanıldığı, maktul S.O.nun öldürülmesi olayında maktulün yanında bulunan C.Ö.nün kovuşturma aşamasında olayı gerçekleştirenin Aligül Alkaya olduğunu söylediği, anılan sebeplerle -başvuruçunun soruşturma evresindeki beyanından sarfinazar edildiğinde dahi- mahkeme kararında bir değişiklik olmayacağı,

iii. Başvuru Aligül Alkaya ile devrim nikâhlı eşi olduğunu beyan ettiği başvurucu Hatice Duman'ın aynı örgüt evinde kaldığı, evde ele geçirilen malzemeler arasında kar maskelerinin de bulunduğu, bu maskelerin çeşitli olaylarda kullanıldığı ve ele geçirilen diğer örgütsel malzemeler üzerinde parmak izinin tespit edildiği, örgütün eylemlerine ilişkin bir yağma olayında kar maskelilerden ikisinin kadın olduğunun ifade edildiği, başvurunun yakalandığı sırada üzerinde sahte kimlik bulunduğu, daha önce gasbedilen üç adet silahın başvurunun kaldığı evde ele geçirildiği, anılan sebeplerle -başvurucu Aligül Alkaya'nın soruşturma evresindeki beyanından sarfinazar edildiğinde dahi- mahkeme kararında bir değişiklik olmayacağı,

iv. Çınarlı Polis Karakolu binasının yan tarafına basınç etkili el yapımı bomba patlatılması eyleminde görgü tanığı tarafından başvurucu Ahmet Doğan'ın teşhis edildiği, eylem sonrası kaçarken sahte kimlik ile yakalandığı, yasa dışı MLKP adlı terör örgütü üyesi olduğunu kabul ettiği -başvurucu Aligül Alkaya'nın soruşturma evresindeki beyanından sarfinazar edildiğinde dahi- mahkeme kararında bir değişiklik olmayacağı belirtilmiştir.

32. Ağır Ceza Mahkemesinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkı yönünden yaptığı değerlendirmede ise başvurucların tanık dinleme taleplerinin haklılığını ortaya koyamadıkları, tanıkların dinlenmesinin hüküm açısından etkili olmayacağı ve başvuru Aligül Alkaya'nın müdafii huzurunda alınmamış ifadeleri hükmüne esas alınmasa dahi mahkûmiyeti için birçok delilin bulunduğu belirtilmiştir. Tanık sorgulama hakkı bakımından ise bir değerlendirme yapılmamıştır.

33. Başvuruclar, Anayasa Mahkemesi kararıyla hakkaniyete uygun yargılanma haklarının ihlal edildiğinin tespit edildiğini ancak ihlal kararının gereklerinin yerine getirilmediğini belirterek 18/5/2016 tarihinde anılan karara itiraz etmiştir. İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi, dosya üzerinden yaptığı incelemede 26/5/2016 tarihli kararıyla başvurucların itirazını reddetmiştir.

34. Ret kararı 2/6/2016 tarihinde başvuruların vekiline tebliğ edilmiştir.

35. Başvuruclar vekili 1/7/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

36. İlgili uluslararası hukuk için bkz. *Şahin Alpay (2)* ([GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, §§ 25-30) başvurusu hakkında verilen karar.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

37. Mahkemenin 7/11/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

38. Başvuruclar; Anayasa Mahkemesince haklarında verilen hakkaniyete uygun yargılanma hakkına yönelik ihlal kararının derece mahkemesince uygulanmadığını, hak ihlali

sonrasında verilen *yargılamanın yenilenmesi isteminin reddine* ilişkin kararın hukuka uygun olmayan gerekçelerle reddedildiğini belirterek Anayasa'nın 36., 38. ve 141. maddelerinde güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

39. Bakanlık; yargılamanın yenilenmesi talebini inceleyen Mahkemenin tüm delilleri dikkate alarak ve daha önceki hükmünü değiştirmemek suretiyle talebin reddine karar verdiğini, başvuru sahiplerinin dinlenilmesini istedikleri tanıkların beyanlarının Mahkemece gösterilen diğer deliller karşısında çürütülemeyeceğini, anılan tanıklar dinlenilse bile hükümde değişiklik olmasının mümkün görünmediğini belirtmiştir. Bakanlık, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin -yargılamanın yenilenmesi taleplerinde olduğu gibi- sona ermiş bir davanın yeniden açılması hakkını güvenceye almadığına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarına atıfta bulunmuş ve kabul edilebilirlik hakkında karar verilirken bu hususların dikkate alınmasının Anayasa Mahkemesinin takdirinde olduğunu bildirmiştir.

40. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru dilekçelerini tekrar etmişlerdir.

B. Değerlendirme

41. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.”

42. Başvurucuların Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının uygulanmaması dolayısıyla anayasal haklarının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında incelenmesi gerekir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

43. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre bireysel başvurunun incelenmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu Sözleşme'ye ek protokoller kapsamına da girmesi gerekir. Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan hak ihlali iddiasını içeren başvurular bireysel başvurunun kapsamında değildir (Onurhan Solmaz, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

44. Sözleşme'nin 6. maddesinde, adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyumsuzlukların ve bir suç isnadının esasının karara bağlanması esnasında geçerli olduğu belirtilerek hakkın kapsamı bu konularla sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla bahsedilen hâller dışında kalan adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına dayanan başvurular, Anayasa ve Sözleşme kapsamı dışında kalacağından bireysel başvuruya konu olamaz (Onurhan Solmaz, § 23).

45. Ceza muhakemesinde, kesinleşen hükümlere karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuru hakkı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 311. maddesi gereğince sınırlı sebeplerle taraflara tanınmıştır. Aynı Kanun'un 319. maddesine göre yargılamanın yenilenmesi istemi; Kanun'da belirlenen şekilde yapılmamış, yargılamanın

yenilenmesini gerektirecek yasal hiçbir neden gösterilmemiş veya bunu doğrulayacak deliller açıklanmamış ise kabule değer görülmemekle reddedilecektir. Aksi hâlde yargılamanın yenilenmesi istemi, denilecek bir şey varsa yedi gün içinde bildirilmek üzere Cumhuriyet savcısı ve ilgili tarafa tebliğ olunacaktır. Mahkeme, yargılamanın yenilenmesi istemini yerinde bulursa delillerin toplanmasına geçilir. Delillerin toplanması aşamasından sonra mahkeme, yargılamanın yenilenmesi istemini esaslı ve kabul edilebilir bulursa aynı Kanun'un 321. maddesine göre yargılamanın yenilenmesine ve duruşma açılmasına karar verir.

46. Anayasa Mahkemesi H.Ç. (B. No: 2015/6867, 18/4/2018, §§ 24-27) kararında ve diğer birçok başvuruda yargılamanın yenilenmesine karar verilmeden önceki aşamalara ilişkin yargısal süreçleri de Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında görmüş ve adil yargılanma hakkının güvencelerinin söz konusu süreçlere de uygulanacağını kabul etmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi *Nihat Akbulak* ([GK], B. No: 2015/10131, 7/6/2018) kararıyla birlikte yargılamanın yenilenmesi talepleriyle ilgili yargısal süreçlerin adil yargılanma hakkı kapsamında olduğuna ilişkin içtihadında değişikliğe gitmiştir. Anılan kararlar *yargılamanın yenilenmesine* karar verilmeden önceki aşamalarda başvuru sahiplerinin *suç isnadı altında* olmadığı, dolayısıyla bu aşamalarda verilen kararların adil yargılanma hakkı kapsamında incelenemeyeceği sonucuna varmıştır (*Nihat Akbulak*, §§ 30-39).

47. Ancak anılan kararda, Anayasa Mahkemesi ile AİHM'in ihlal kararlarının ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına dönük yeniden yargılama taleplerine ilişkin iddiaların adil yargılanma hakkının kapsamında olduğu ve bu iki durumun istisna teşkil ettiği açıkça vurgulanmıştır (*Nihat Akbulak*, § 39). Dolayısıyla somut başvuruya ilişkin şikâyetlerin Anayasa Mahkemesinin konu bakımından yetkisinde olduğu açıktır.

48. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

49. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre herkes, Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden Sözleşme ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasında Anayasa Mahkemesine bu başvuruları karara bağlama yetki ve görevi verilmiştir.

50. Anılan yetki ve görev kapsamında Anayasa Mahkemesi, Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında bulunan temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiasıyla yapılan bireysel başvuruları incelemek ve karara bağlamak durumundadır. Anayasa Mahkemesi bireysel başvurulara ilişkin incelemelerinde 6216 sayılı Kanun'un 49. maddesinin (6) numaralı fıkrası uyarınca "*bir temel hakkın ihlal edilip edilmediğine*" ve "*bu ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına*" karar vermektedir.

51. Anayasa Mahkemesince bir temel hak ve özgürlüğün ihlal edildiğine karar verildikten sonra bu kararın gereğinin yerine getirilmesi Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruları karara bağlama yetki ve görevi verilmesinin zorunlu bir sonucudur. İlgili

Anayasa değişikliğinin gerekçesi dikkate alındığında Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun açılmasının amaçlarından birinin de temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiaları yönünden iç hukukta etkili bir başvuru yolu oluşturulması ve böylelikle AİHM'e Türkiye aleyhine yapılan başvuruların azaltılması olduğu anlaşılmaktadır. Nihai ve bağlayıcı karar verilemeyen bir başvuru yolunun etkili olduğu söylenemez. Nitekim AİHM, *Hasan Uzun/Türkiye* (B. No: 10755/13, 30/4/2013) kararında Anayasa Mahkemesine bireysel başvurunun kendisine başvuru yapılmadan önce tüketilmesi gereken bir iç hukuk yolu olduğu sonucuna varırken Anayasa'nın 153. maddesinin altıncı fıkrasına atıfla Anayasa Mahkemesi kararlarının bütün gerçek ve tüzel kişiler ile devlet organlarını bağlayıcı olmasını da dikkate almıştır (*Şahin Alpay* (2), § 67).

52. Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bir ihlal kararının gereklerinin yerine getirilmemesi daha önce verilen ihlalin devam ettiği anlamına gelir. Bu bakımdan Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının gereklerinin yerine getirilmediğine ilişkin iddiaları incelemek de bireysel başvuruları incelemeye yetkili olan Anayasa Mahkemesinin görev alanına girer. Aksinin kabulü, Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı içinde yer alan temel hak ve özgürlüklerin bireysel başvuru yolu ile etkili bir şekilde korunmasını öngören Anayasa hükümleri ile bağdaşmaz. Ancak Anayasa Mahkemesince yapılacak bu inceleme, olayların baştan itibaren yeniden değerlendirilmesi şeklinde değil Anayasa Mahkemesi tarafından verilen ihlal kararının gereklerinin yerine getirilip getirilmediği ile ilgili sınırlı bir inceleme olacaktır.

53. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasında; bireysel başvuruların esas incelemesi sonunda başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verileceği, ihlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedileceği ifade edilmiştir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurular kapsamındaki yetki ve görevi, hakkın ihlal edilip edilmediğinin tespitiyle sınırlı olmayıp tespit edilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlerin belirlenmesini de kapsamaktadır (*Şahin Alpay* (2), § 56).

54. Bununla birlikte 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilirken idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemez. Anayasa Mahkemesi ihlalin ve sonuçlarının nasıl giderileceğine hükmederken idarenin veya yargısal makamların ya da yasama organının yerine geçerek işlem tesis edemez. Anayasa Mahkemesi, ihlalin ve sonuçlarının nasıl giderileceğine hükmederek gerekli işlemlerin tesis edilmesi için kararı ilgili mercilere gönderir (*Şahin Alpay* (2), § 57).

55. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi kural olarak ihlalin ve sonuçlarının nasıl ve hangi araçlarla ortadan kaldırılacağı hususunda ilgili mercilere takdir yetkisi bırakır (*Savaş Çetinkaya*, B. No: 2012/1303, 21/11/2013, § 67). İlgili merci ihlal kararının niteliğini dikkate alarak bu ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için gerekenleri yapar. Bazı durumlarda ise Anayasa Mahkemesi somut olayın özelliklerini dikkate alarak ihlalin ve sonuçlarının nasıl ve hangi araçlarla ortadan kaldırılacağına dair ilkeleri belirleyebilir (*Bizim Fm Radyo Yayıncılığı ve Reklamcılık A.Ş.* [GK], B. No: 2014/11028, 18/10/2017, §§ 71, 72).

56. Diğer taraftan bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki

duruma dönülmesinin sağlanması zorunludur. Bunun için ise öncelikle devam eden ihlalin durdurulması, ihlale konu kararın veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Abdullah Altun*, B. No: 2014/2894, 17/7/2018, § 49). Diğer bir ifadeyle ihlalin sonuçlarının şeklen değil gerçek anlamda ortadan kaldırılması gerekir.

57. Anayasa Mahkemesi, ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukumuzdaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir karar üzerine ilgili mahkemenin yasal yükümlülüğü, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirttiği doğrultuda devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir.

58. Ayrıca Anayasa Mahkemesince yargılamanın yenilenmesine hükmedilen hâllerde derece mahkemesinin yeniden yargılamaya karar vermesi için lehine ihlal kararı verilenin ya da ilgili başka kişi veya kişilerin talepte bulunması gerekmemektedir. Derece mahkemesi, Anayasa Mahkemesi kararı kendisine ulaşır ulaşmaz -ilgili usul kanunlarında düzenlenen yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak- taraflarca başvuru yapılmasını beklemezsizin yeniden yargılama yapmak yükümlülüğündedir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının gereği olarak yeniden yargılama yapılacak hâllerde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak bir *kabule değerlik inceleme* aşaması da bulunmamaktadır.

59. Bu bağlamda derece mahkemesinin öncelikle yapması gereken şey, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı gereğince yeniden yargılamaya başladığına dair karar almaktır. Esasen derece mahkemesinin yeniden yargılama yapılması yönünde karar almasıyla birlikte bir temel hak veya özgürlüğü ihlal ettiği Anayasa Mahkemesince tespit edilen önceki kararı kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Mahkeme sonraki aşamada ise Anayasa Mahkemesi kararında tespit edilen ihlalin sonuçlarını gidermek için gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür. Bu çerçevede ihlal, yargılama sırasında gerçekleştirilen usule ilişkin bir ihmal, işlem veya başka bir eksiklikten kaynaklanıyorsa söz konusu hususun ihlale yol açmayacak şekilde giderilmesi/düzeltilmesi gerekmektedir. Ancak bu yükümlülük, derece mahkemelerinin bazı ihlal kararlarının gereklerini duruşma yapmaksızın -dosya üzerinden- önceki kararın aksi yönünde karar vererek veya kararında ihlal nedenini gideren birtakım değişiklikler yaparak yerine getiremeyeceği şeklinde anlaşılabilir. Anayasa Mahkemesinin kararında tespit edilen ihlallerin işin durumuna göre duruşma yapmaksızın giderilebileceği anlaşılırsa bu yöntemle de ihlalin sonuçları giderilebilir. Hangi yöntemle ihlalin sonuçlarının giderileceği belirlenirken *ihlalin niteliği* nazara alınarak bir değerlendirme yapılmalıdır.

60. İstisnai kimi durumlarda ise tespit edilen *ihlalin niteliği*, ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından ilgili mercilere tek seçenek bırakabilir. Bu hâlde Anayasa Mahkemesi ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için alınması gereken tedbiri veya

yöntemi açıkça gösterir ve ilgili merci bunun gereklerini yapar (*Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım*, B. No: 2013/711, 3/4/2014, § 82).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

61. Anayasa Mahkemesince önceden verilen ihlal kararında; başvuruçuların mahkûmiyetlerinin esas olarak başvuruçu Aligül Alkaya'nın müdafii olmaksızın alınan beyanlarına dayandığı, başvuruçuların mahkûmiyetinde belirleyici olarak farklı mahkemelerce dinlenen ancak duruşmada başvuruçularca sorgulanamayan tanıkların ifadelerinin esas alındığı ve bazı tanıkların dinlenmesi taleplerinin reddedilmesinde yeterli ve makul gerekçeler gösterilmediği, bu şekilde tanık sorgulama ve dinletme hakkının gereklerinin yerine getirilmediği, bir bütün olarak hakkaniyete uygun yargılanma haklarının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

62. Anayasa Mahkemesi birçok kararında, Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin *adil yargılanma* hakkı kapsamındaki *tanık dinletme ve sorgulama* ve *müdafî yardımından yararlanma* haklarıyla ilgili ilkeleri belirlemiştir.

63. Buna göre sanığın -hakkında gerçekleştirilen ceza yargılaması sürecinde-tanıklara soru yöneltebilmesi, onlarla yüzleşebilmesi ve tanıkların beyanlarının doğruluğunu sinama imkânına sahip olması adil bir yargılamanın yapılabilmesi bakımından gereklidir. Ancak başvuruçuların tanıklara soru sorabilmesi, onlarla yüzleşebilmesi mutlak bir hak değildir. Makul gerekçelerle getirilen kısıtlamalar, kimi zaman başvuruçunun iddia tanıklarına soru sorabilme ve onlarla yüzleşme imkânını da ortadan kaldırmaktadır. Diğer yandan bir mahkûmiyet -sadece veya belirleyici ölçüde- sanığın soruşturma veya yargılama aşamasında sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı bir kimse tarafından verilen ifadelere dayandırılmış ise sanığın hakları Anayasa'nın 36. maddesindeki güvencelerle bağdaşmayacak ölçüde kısıtlanmış olur (*Atıla Oğuz Boyalı*, B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; *Az. M.*, B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 46-67; *Levent Yanlık*, B. No: 2013/1189, 18/11/2015, §§ 67-77; *İsmet Özkorul*, B. No: 2013/7582, 11/12/2014, §§ 44, 45).

64. Savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla *aynı koşullar altında* davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını isteme hakkı, silahların eşitliği ilkesinin bir gereğidir. Tanıkların dinlenmek üzere çağrılmasının uygun olup olmadığının değerlendirmesi, kural olarak derece mahkemelerinin takdir yetkisi dâhilindedir. Ancak bu hak, sanığın lehine olan bütün tanıkların çağrılmasını ve dinlenmesini gerektirmez. Bu düzenlemenin esas amacı, sanığın *aynı koşullar altında* ve *silahların eşitliği ilkesine* uygun olarak tanık dinletme talebinde bulunabilmesinin sağlanmasıdır. Dolayısıyla bir sanığın bazı tanıkları dinlemediğinden şikâyet etmesi yeterli olmayıp ayrıca bu tanıkların dinlenmesinin hangi nedenlerle önemli olduğunu ve gerçeğin ortaya çıkması için neden gerekli olduğunu açıklamak suretiyle tanık dinletme talebini desteklemesi gerekmektedir (*Atıla Oğuz Boyalı*, *Ahmet Zeki Üçok*, B. No: 2013/1966, 25/3/2015, § 70).

65. Avukata erişimi sağlanmayan sanığın kolluktaki ikrarının mahkûmiyet kararında kullanılması durumunda müdafî yardımından yararlanma hakkına telafi edilmez biçimde zarar verilmiş sayılacaktır. Soruşturma evresinde elde edilen ikrarın kötü muamele ve işkence altında verildiği belirtilerek reddedilmesi durumunda mahkemece bu husus irdelenmeksizin ikrarın dayanak olarak kullanılması önemli bir özen eksikliğidir (*Yusuf Karakuş ve diğerleri*, B. No: 2014/12002, 8/12/2016, § 79).

66. Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının yukarıda belirtilen ilkeler çerçevesinde gereklerinin yerine getirilmesi için ilk derece mahkemesinin öncelikle *yargılamanın yenilenmesine* ve -ihlalin niteliği de dikkate alındığında- *duruşmanın açılmasına* karar vermesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı verip ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına hükmettiği bu gibi durumlarda ilgili yargısal merciler, ihlal kararının niteliğini dikkate alarak ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde hareket etmek zorundadır. Ancak ilk derece mahkemesi başvuru Aligül Alkaya'nın -ikrarından sarfinazar edilse dahi- hükmünde bir değişiklik olmayacağı, tanık dinletilmesinin ise bu dava için sonucu etkilemeyeceği gerekçeleriyle ve yasal yükümlülüğüne aykırı biçimde yargılama'nın yenilenmesi talebini reddetmiştir. Hâlbuki yapılması gereken şey, yeniden yargılama yapılarak usule ilişkin güvencelerle ilgili ihlal nedenlerinin giderilmesi, sonrasında oluşan kanıt durumuna göre yargılamanın sonucuna dair değerlendirmelerde bulunulması ve ulaşılan vicdani kaniya göre yeni bir hüküm kurulmasıdır.

67. Başvurucuların aleyhinde ifade veren ve beyanları mahkûmiyette belirleyici olarak esas alınan tanıkların duruşma açılmadan sorgulanması olanaklı değildir. Başvurucuların bu türdeki tanıklarla yüzleşebilmesi ve onların beyanlarının doğruluğunu sınama imkânına sahip olması ancak yargılamanın yenilenmesine ve duruşma açılmasına karar verilmesi ile mümkün olabilir. Soruşturma evresinde başvuru Aligül Alkaya'dan elde edilen ikrarın kötü muamele ve işkence altında verilip verilmediği, mahkûmiyet için delil olarak kullanılıp kullanılmayacağı hususu da tanıkların sorgulanmasına ilişkin eksiklik giderildikten sonra anlaşılabilir. Dolayısıyla Ağır Ceza Mahkemesinin yargılamanın yenilenmesi istemini reddederken yaptığı yorumun Anayasa Mahkemesinin ihlal kararıyla örtüşmediği, ihlalin niteliği duruşma açılmasını zorunlu kıldığı hâlde Anayasa'nın 36. maddesinin gerektirdiği ölçüde ve özende olmadığı, dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin başvuru hakkındaki kararda tespit ettiği ihlalin ve sonuçlarının derece mahkemelerince ortadan kaldırılmadığı anlaşılmaktadır.

68. Sonuç olarak Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkına sağladığı güvencelerle bağdaşmayacak şekilde Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının uygulanmaması nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

69. Öte yandan başvurunun özünün Anayasa Mahkemesinin ihlal kararının gereklerinin yerine getirilmemesine ilişkin olduğu dikkate alınarak başvuru diğer bazı temel hak ve özgürlüklerinin de ihlal edildiği iddiaları ayrıca incelenmemiştir. Anayasa Mahkemesinin önceki ihlal kararı incelendiğinde müdafî yardımından faydalanma hakkının hakkaniyete uygun yargılanma başlığı altında da değerlendirildiği görüldüğünden bu hakka yönelik olarak ayrıca bir değerlendirme yapılmamıştır.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

70. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı ve (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuru hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

(2) *Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."*

71. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında, ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağına belirlenmesi hususunda genel ilkeler belirlenmiştir.

72. Başvurucular, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararına dayalı olarak yargılamanın yenilenmesi ve ayrı ayrı 60.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

73. Anayasa Mahkemesi, önceki ihlal kararında tespit ettiği ihlalin ve sonuçlarının giderilmemesi sebebiyle başvurucuların hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

74. İncelenen başvuruda tespit edilen *ihlalin niteliği* dikkate alındığında bu ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yargılamanın yenilenmesine ve duruşmanın açılmasına karar verilmesi dışında bir imkân kalmadığı değerlendirilmiştir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

75. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkına yönelik olarak daha önce verilen ihlal kararının gereğinin yerine getirilmemesi nedeniyle ikinci kez ihlal kararı verildiği gözetildiğinde yalnızca ihlal tespiti yapılmasının ve yargılamanın yenilenmesine hükmedilmesinin başvurucuların mağduriyetinin giderilmesi bakımından yeterli olmayacağı değerlendirilmiştir. Bu nedenle başvurucuların manevi zararları karşılığında başvuruculara ayrı ayrı net 5.500 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

76. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin başvuruculara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

C. Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere (kapatılan) İstanbul 12. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2003/213, K.2011/84) **GÖNDERİLMESİNE,**

D. Başvuruculara ayrı ayrı net 5.500 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 239,50 TL harç ve 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.714,50 TL yargılama giderinin BAŞVURUCULARA MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 7/11/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ